

Η εν Κομοτηνή Τσανάκλειος και Μαρωνεία Χατζέϊος Σχολή Αρρένων Επέτειος 110 ετών (1907-2017) από της αποπερατώσεως της ανεγέρσεώς τους

Άξιες ιδιαίτερης μνείας είναι οι δύο πολύ σημαντικές πρωτοβουλίες της τοπικής Εκκλησίας, ήτοι της παλαιφάτου Μητροπόλεως Μαρωνείας, αναφορικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα στην Κομοτηνή και τη Μαρώνεια κατά την πρώτη δεκαετία του 20ού αι. Πρόκειται για την ανέγερση, κατά τα έτη 1906 – 1908, της νέας εξαταξίου Αστικής Σχολής από τους αδελφούς Π. Χατζέα στην Μαρώνεια και παράλληλα, κατά τα έτη 1906 – 1907, της αντιστοίχου εξαταξίου Αστικής Σχολής από το μεγάλο ευεργέτη Νέστορα Τσανακλή στην Κομοτηνή, η οποία πρωτολειτούργησε κατά το έτος 1908. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, η τοπική Εκκλησία, στο πρόσωπο του τότε φιλόμουσου και φιλοπρόδου Μητροπολίτου Μαρωνείας Νικολάου Σακκόπουλου (1902 – 1914), ανέλαβε την πρωτοβουλία να ανεύρει από τους ομογενείς του εξωτερικού, τους εύπορους και φιλοπάτριδες εκείνους άνδρες, που ήταν γόνοι θρακικών οικογενειών του Ν. Ροδόπης (τότε Καζά Γκιουμουλτζίνης), και να τους πείσει να αναδειχθούν σε μεγάλους ευεργέτες του τόπου τους, προσφέροντας τα αναγκαία χρηματικά ποσά για την εκ θεμελίων ανέγερση των παραπάνω εξαταξίων Αστικών Σχολών, που ήταν απολύτως απαραίτητες για την πληρέστερη και αρτιότερη εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων στην Κομοτηνή και την Μαρώνεια.

Ο Γενικός Επιθεωρητής των ελληνικών σχολείων Μακεδονίας και Θράκης Δ. Σάρρος, ο οποίος ευρέθη στην πόλη της Γκιουμουλτζίνης (Κομοτηνή) ένα έτος (1905) πριν από την έναρξη των εργασιών ανεγέρσεως της νέας αστικής σχολής, αναφερόμενος στη δωρεά του Κομοτηναίου Ν. Τσανακλή, γράφει σε σχετική έκθεσή του, ότι: «Ο εκ Γκιουμουλτζίνης καταγόμενος ονομαστός καπνεργοστασιάρχης Τσανακλής, εκτός των 200 λιρών, ας στέλλει ετησίως, κατέθεσε και 3.500 λίρας δια την ανίδρυση νέας σχολής, υπέρ ης περιμένεται οσημέραι η έκδοσις του αναγκαίου φερμανίου, κτισθέντος μέχρι τούδε μόνον του μεγαλοπρεπούς λιθίνου περιβόλου αυτής, δι' όν αδαπανήθησαν υπερπεντακόσiai λίραι».

Πρέπει να αναφερθεί, ότι στη Μαρώνεια ήδη από το δεύτερο ήμισυ του 19ου αι. ιδρύθηκαν, λειτούργησαν και εξελίχθηκαν σταδιακά (1865 – 1908), κατά την εσωτερική λειτουργική οργάνωση και ονομασία τους, στεγασμένα σε δύο κτίρια, τα παρακάτω ελληνικά εκπαιδευτήρια: ένα νηπιαγωγείο, ένα «ελληνικό» σχολείο, ένα αλληλοδιδασκτικό, ένα δημοτικό, ένα αρρεναγωγείο (αστική σχολή ή σχολαρχείο) και ένα παρθενιαγωγείο. Τα δύο αυτά κτίρια, στα οποία εστεγάσθησαν και λειτούργησαν τα παραπάνω σχολεία, εκτός του κτιρίου της εξαταξίου Αστικής Σχολής των αδελφών Π. Χατζέα, στο οποίο εστεγάζετο και λειτουργούσε μέχρι και πριν από λίγα έτη το δημοτικό σχολείο της Μαρωνείας, δεν σώζονται στις μέρες μας.

Στην πόλη της Κομοτηνής μαρτυρείται ότι ήδη από τις αρχές του έτους 1880 και επί της αρχιερατείας του Μητροπολίτου Μαρωνείας Ιερώνυμου Γοργία (1877 – 1885) είχε ιδρυθεί και λειτουργούσε επτατάξια «Αστική Σχολή Αρρένων», το λεγόμενο «Σχολαρχείον», με τέσσερις τάξεις στοιχειώδους εκπαιδεύσεως και τρεις τάξεις μέσης εκπαιδεύσεως, η οποία εστεγάζετο σε σωζόμενο μέχρι και σήμερα οίκημα, το οποίο είχε παραχωρήσει ως δωρεά, κατά το έτος 1880, ο ευεργέτης της Κομοτηνής Δημήτριος Σίντος για την εκπαίδευση των αρρένων και των δύο τότε χριστιανικών κοινοτήτων της Γκιουμουλτζίνας.

Όταν ολοκληρώθηκε η ανέγερση του νέου κτιρίου, η παλαιά αστική σχολή Αρρένων μετεφέρθη οριστικά στο Τσανάκλειο μέγαρο (1908 – 1909), ενώ στο οίκημα του ευεργέτου Δημητρίου Σίντου εστεγάσθη το παράρτημα του Κεντρικού Ελληνικού Παρθεναγωγείου Γκιουμουλτζίνας για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των θηλέων της ενορίας του Αγίου Γεωργίου, το οποίο μέχρι τότε εστεγάζετο και λειτουργούσε στο απέναντι του 1ου νηπιαγωγείου κτίριο της οδού Βενιζέλου, όπου μετά την απελευθέρωση λειτούργησαν διαδοχικά το 1ο δημοτικό σχολείο, η δημόσια εμπορική σχολή και το οικονομικό γυμνάσιο. Στο σημείο αυτό άξια μνείας είναι και η μαρτυρία που έχουμε από ανέκδοτο έγγραφο της πατριαρχικής αλληλογραφίας, σύμφωνα με το οποίο, κατά το έτος 1887, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Διονύσιος ο Ε΄ (1887 – 1891) απέστειλε στο Μητροπολίτη Μαρωνείας Κωνσταντίνο Βαφείδη (1885 – 1888) το εκδοθέν από την Υψηλή Πύλη αυτοκρατορικό φερμάνιο για την ανέγερση οικοδομής, στην οποία θα εστεγάζετο το κεντρικό Παρθεναγωγείο Γκιουμουλτζίνας, που όμως δεν κατέστη δυνατό να ανεγερθεί, λόγω της παντελούς ελλείψεως κατά την περίοδο εκείνη, των αναγκαίων προς το σκοπό τούτο οικονομικών πόρων.

Τα κατάλληλα και οικονομικά εύπορα πρόσωπα, τελικώς, ευρέθησαν και την μεν αστική σχολή Μαρωνείας ανήγειραν οι εκ Μαρωνείας καταγόμενοι, αλλά διαβιούντες στην Κωνσταντινούπολη και αλλού, μεγαλοεπιχειρηματίες αδελφοί Π. Χατζέα, την δε Αστική Σχολή Κομοτηνής ανήγειρε ο Κομοτηναίος μεγαλοκαπνοβιομήχανος Νέστωρ Τσανακλής, ο οποίος επί πολλά έτη εδραστηριοποιείτο εμπορικά και επιχειρηματικά στην Αίγυπτο.

Η άγνωστη όμως μέχρι σήμερα πλευρά στην όλη προσπάθεια της ανεγέρσεως των δύο αυτών Αστικών Σχολών έγκειται στο γεγονός ότι ο Μητροπολίτης Νικόλαος ήταν εκείνος, ο οποίος, αφού αρχικώς εξασφάλισε την εκκλησιαστική άδεια ανεγέρσεως των δύο σχολών από μέρος του Οικουμενικού Πατριαρχείου και τα χρήματα από τους παραπάνω Θράκες ευεργέτες, κατοίκους του εξωτερικού, στη συνέχεια δραστηριοποιήθηκε έντονα και εκινήθη δυναμικά, έως ότου στο τέλος διά της παρεμβάσεως και του Οικουμενικού Πατριαρχείου επέτυχε να λάβει από την Υψηλή Πύλη και το αρμόδιο υπουργείο τα σχετικά αυτοκρατορικά φερμάνια και τα υπουργικά ιστιλάμια για την ανέγερση των δύο αστικών σχολών. Επιφυλάσσεται δε ο γράφων εντός του έτους 2017 να προβεί στην έκδοση των ανεκδότων ιστορικών εγγράφων που διαθέτει και αφορούν την μακρά προϊστορία μέχρι και την θεμελίωση και ανέγερση των δύο εκταταξίων Αστικών Σχολών Γκιουμουλτζίνης και Μαρωνείας.

Βλ. την σχετική βιβλιογραφία:

-Ιωάννου Ελ. Σιδηρά, *Ο Μητροπολίτης του Οικουμενικού Πατριαρχείου Νικόλαος Σακκόπουλος και η εποχή του (1862-1927)*, Θεσσαλονίκη, 2001.

-Του ιδίου, *Ο Μητροπολίτης Μαρωνείας και Θάσου Νικόλαος Σακκόπουλος (1902-1914)*, Περιοδικό «Ενδοχώρα», 82 (2003) 53-62.

-Του ιδίου, *Η φιλεκπαιδευτική και φιλοπρόδος προσφορά και δράση των Μητροπολιτών Μαρωνείας από το 1860 μέχρι και σήμερα*, Αφιερωματικός Τόμος «Θράκιος», Κομοτηνή 2006, σσ. 255-285.

